

het uitbreiden van het onderzoek naar een bredere leeftijdscategorie of een verdieping van het materiaal. Het lijkt mij bijvoorbeeld bijzonder wenselijk om het Tijdbestedingsonderzoek (TBO) van SCP en partners uit te breiden met de categorie 6-12 jarigen. Waarom weten we zo weinig over het dagelijks leven van gewone kinderen? Het is opvallend dat deze leeftijdscategorie wel in deel 2 aan bod komt (de probleemkinderen) maar niet in deel 1. Zo gauw kinderen een probleem vormen, krijgen ze onderzoeksmatige aandacht.

Lia Karsten

Universiteit van Amsterdam, Afdeling
Geografie en Planologie

e-mail: c.j.m.karsten@frw.uva.nl

Lia Karsten is co-auteur van *Van de straat? De relatie jeugd en openbare ruimte verkend* (2001, Assen: Van Gorcum).

Kinderen hebben het druk. Van wie zouden ze dat nou hebben?

Gerbert Kraaykamp *

In najaar van 2002 en voorjaar van 2003 werd de frequente mediagebruiker via een belerend 'Postbus-51' spotje gewezen op het feit dat kinderen het in de vrije tijd (te) druk hebben. En, als klap op de vuurpijl, dat ouders daarvan de aangewezen schuldigen zijn. Het is vreemd dat een overheid geld steekt in een campagne waarin men kinderen aanmoedigt om te lanterfanten, rond te hangen, te vervelen en niks te doen. Ouders is jarenlang voorgehouden dat kinderen op veel terreinen gestimuleerd moeten worden. Dat doen ouders mede door ze te laten kennis maken met een aantal vrijetijdsactiviteiten. De simplistische beleidsgedachte die achter het 'Postbus-51' spotje schuilgaat, impliceert dat het stimuleren van acti-

viteiten, als sporten, spelen, muzikale en creatieve vorming en kunstzinnige educatie van weinig of geen belang is in de opvoeding van kinderen. Is dat ook zo?

De Rapportage Jeugd 2002 nuanceert de gedachte uit de 'Postbus-51' campagne aanzienlijk. Jongeren die veel activiteiten ondernemen, ontwikkelen zich op veel terreinen beter dan jongeren die niets of weinig doen. De resultaten uit hoofdstuk 7 (tabel 7.4/tabel 7.6) laten overduidelijk zien dat de ouderlijke stimulering van sporten, verenigingsparticipatie, en cultureel gedrag leidt tot betere schoolprestaties, een goede relatie met ouders en leeftijdsgenoten, minder delinquent gedrag, een betere fysieke gezondheid en een mindere grote kans op verslaving aan alcohol en drugs. Toch biedt de 'Rapportage Jeugd 2002' niet alleen rozengeur en maneschijn. Met name hoofdstuk 5 over mediagebruik geeft daarvoor enige aanwijzingen. Aan het gebruik van de diverse media worden door beleidsmakers en onderzoekers zowel positieve als negatieve gevolgen gekoppeld. Lezen zou de ontwikkeling en fantasie stimuleren, terwijl de televisie als culturele vervuiler passiviteit in de hand werkt. In dit licht bieden de resultaten een tamelijk somber beeld; het lezen onder jongeren neemt sterk af, het televisiekijken neemt dagelijks veel tijd (bijna anderhalf uur) in beslag en er is een stijgende interesse in de computer. Deze trends in het mediagebruik zijn conform de ontwikkelingen in de gehele Nederlandse bevolking. Een opmerkelijk gegeven in het rapport is de positieve samenhang tussen lezen en internetgebruik (tabel 5.6: $r=0.31$); frequente internetters zouden meer en vaker boeken lezen dan niet-internetters. De auteurs achten dit een zinvol resultaat, want zij komen er in de slotbeschouwing nadrukkelijk op terug. Hier is echter enige waakzaamheid geboden.

De meest voor de hand liggende verklaring voor deze positieve samenhang is gegeven de grote groep niet-deelnemers aan beide activiteiten (rond de 70%), dat juist de groep niet-internetters samenvalt met de groep niet-lezers. Het is namelijk onwaarschijnlijk dat juist de groep internetters relatief veel leest.

Bij de bovenstaande tamelijk sombere beschouwingen is het belangrijk te beseffen dat bij de socialisatie en instructie van jongeren de media-inhoud belangrijker is dan het medium. Informatie en cultuur, aangeboden via de computer, de televisie of het boek bieden goede mogelijkheden voor de persoonlijke ontwikkeling van jongeren. Amusement en verstrooiing, zelfs in een boek of krant bieden dat niet. Tegelijkertijd zijn de aanknopingspunten voor een overheidsbeleid gericht op media-inhouden niet erg groot. Men kan jongeren op school leren computers, boeken en televisie te gebruiken, maar hen trainen de juiste inhoud te kiezen in hun vrije tijd, is veel moeilijker. Het ouderlijk gezin is hier van veel meer betekenis. Voor mediagebruik wijst onderzoek uit dat positieve 'mediation' door de ouders (belangstelling, beïnvloeding, structurering) de belangrijkste factor is bij het stimuleren van de 'juiste' mediavorkeuren.

De meeste ouders begrijpen heel goed dat kinderen gestimuleerd moeten worden in hun vrije tijd, om daarna zelf keuzes te kunnen maken. Een van de belangrijkste conclusies uit onderzoek naar culturele socialisatie wijst uit dat hoog opgeleide ouders hun kinderen meer bagage meegeven dan laag opgeleide ouders. Beleid dat zich er op richt om laag opgeleide ouders middelen te geven hun kinderen te stimuleren, zou daarom meer hout snijden dan de "Postbus-51" campagne over te drukke kinderen; het zijn juist de niet-drukke kinderen, die zich meer proble-

matisch ontwikkelen. De "Rapportage Jeugd 2002" toont overduidelijk aan dat aandacht van ouders voor de vrijetijdsbesteding van hun kinderen, zich uitbetaalt.

Gerbert Kraaykamp
Katholieke Universiteit Nijmegen,
Vakgroep Sociologie
g.kraaykamp@maw.kun.nl
Gerbert Kraaykamp schreef onder andere
Leesbevordering door ouders, bibliotheek en school. Effecten en ontwikkelingen (2002, Delft: Eburon)

Plezier boven vooruitzichten

Dayenne L'Abée

Het huidige jeugdbeleid, zowel landelijk als lokaal, verwacht veel van vrijetijdsactiviteiten, waarbij jongeren belangrijke maatschappelijke vaardigheden leren. Elke Zeijl vraagt zich af of vrijetijd de positieve rol als leer- en preventietijd wel kan waarmaken. Goed onderbouwd zijn de veronderstellingen in het jeugdbeleid namelijk niet.

Net als de auteur, ben ook ik geïnteresseerd in juist die activiteit, die het in zich heeft om van grote invloed te zijn op de emotionele, sociale en fysieke ontwikkeling van jongeren. Mijn hoop is gevestigd op sport- en beweegactiviteiten. Sport komt in het onderzoek weliswaar positief naar voren, maar echte conclusies durft Zeijl niet te trekken. Gezien de methode van onderzoek verbaast dat me niet. De analyse is gebaseerd op cross-sectioneel onderzoek, namelijk het scholierenonderzoek (NSO '01). Dit betekent dat alleen iets gezegd kan worden over de sportparticipatie en de (mogelijke) effecten daarvan op de ontwikkeling van 12-18 jarige leerlingen uit het voortgezet onderwijs op een bepaald moment. De momentopname sluit uitspraken over de